

Handläggare:
Michael Boström
08 508 18 156

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2014-09-25

Fairtrade-diplomering

Svar på skrivelse från S, MP och V

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen från socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet om Fairtrade-diplomering.

Per-Ove Mattsson
tillförordnad stadsdelsdirektör

Pär Dahlqvist
avdelningschef

Sammanfattning

I en skrivelse till stadsdelsnämnden har socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet föreslagit att nämnden undersöker om en Fairtrade-diplomering kan vara aktuell. Genom en diplomering tar nämnden ett samlat grepp för att öka den etiska konsumtionen, med Farsta stadsdelsområde som föregångare.

Förvaltningen ser positivt på förslaget om att staden ska öka den etiska konsumtionen. Vi anser dock inte att nämnden ska agera i frågan på egen hand. Detta arbete bör även fortsättningsvis bedrivas kommunövergripande genom bland annat utarbetande av styr- och stöddokument, såsom stadens upphandlingspolicy.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi, stadsmiljö och strategi.

Bakgrund och skrivelsens innehåll

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 22 maj i år lämnade socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet in en skrivelse med förslag om att stadsdelsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att undersöka om en Fairtrade-diplomering kan vara aktuell. Förslaget syftar till att stadsdelsnämnden genom en diplomering ska ta ett samlat grepp för att öka den etiska konsumtionen i staden och att Farsta stadsdelsområde inklusive förvaltningen kan vara föregångare i detta arbete.

Av skrivelsen framgår att Fairtrade Sverige ställer sig positiva till att diplomera enskilda stadsdelsnämnder i Stockholms stad. Eventuellt får något av Fairtrade-kriterierna anpassas utifrån att det handlar om en stadsdelsnämnd och inte en hel kommun.

Fairtrade

Fairtrade fokuserar på hur varor produceras, samtidigt som märkningen syftar till att bidra till ett ökat ansvarstagande vid offentliga upphandlingar och privat konsumtion.

Fairtrade (tidigare Rättvisemärkt) är en märkning av varor, främst livsmedel, som syftar till att förbättra arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer genom rättvis handel. Märkta varor uppfyller de internationella Fairtrade-kriterierna och har producerats enligt grundläggande principer om rättvis handel – förbättrade ekonomiska villkor för odlare och anställda, mänskliga rättigheter i arbetslivet och miljöhänsyn. Till exempel ska lantarbetare ha rätt till den nationellt lagstadgade minimilönen. Kriterierna grundar sig på de åtta kärnkonventioner som fastställts av ett av FN:s fackorgan, den internationella arbetsorganisationen ILO (International Labour Organization).

En stor del av de Fairtrade-märkta varorna är också ekologiska och exempelvis KRAV-märkta, men Fairtrade och Krav är oberoende av varandra.

Fairtrade City

Fairtrade City är en diplomering som har funnit sedan 2000. Den lanserades i Sverige 2006, då Malmö blev landets första

diplomerade stad. Idag finns det över 1 200 Fairtrade Cities över hela världen, och drygt 60 svenska kommuner är diplomerade.

Diplomeringen innebär att kommunen engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Den lever upp till kriterier som rör etisk upphandling, bedriver ett aktivt informationsarbete och har ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butik, på serveringsställen och arbetsplatser. Arbetet leds av en styrgrupp som ska representera hela lokalsamhället.

Kriterier för diplomering

- Kommunen ska kunna erbjuda Fairtrade-märkta produkter eller motsvarande inom kommunens avtal.
- En styrgrupp ska sättas samman av kommunen med representanter för aktörer från hela närsamhället, till exempel näringsliv, handel, frivilligorganisationer och politiker.
- Beroende på kommunens invånarantal ska dagligvaruhandel, caféer och restauranger kunna erbjuda ett visst sortiment av Fairtrade-märkta produkter.
- Ett visst antal lokala arbetsplatser ska servera Fairtrade-märkta produkter.
- Styrgruppens främsta uppdrag är att informera aktivt om rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling.
- Diplomeringen Fairtrade City önskar motivera till ständig vidareutveckling för etisk konsumtion. Därför krävs en kontinuerlig förbättring av information och utbud av etiskt producerade produkter.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på förslaget om att staden ska öka den etiska konsumtionen, men anser inte att Farsta stadsdelsnämnd ska driva detta arbete på egen hand. Det bör även fortsättningsvis bedrivas kommunövergripande genom bland annat utarbetande av styr- och stöddokument, såsom stadens upphandlingspolicy.

Förvaltningen bedömer att det i dagsläget saknas förutsättningar för att Farsta stadsdelsnämnd på egen hand skulle ansöka om en Fairtrade-diplomering. Det skulle vara mycket resurskrävande att följa upp att kraven som följer med en diplomering efterlevs.

Ytterligare en aspekt att ta hänsyn till är att nämnden saknar rådighet över de lokala näringsidkarna, vilket i sig kan göra det svårt att säkerställa att kriterierna efterlevs.

Offentlig upphandling är ett område som har befunnit sig i ständig förändring sedan Sverige gick med i EU. Den 15 januari 2014 antog Europaparlamentet nya direktiv för offentlig upphandling. I Sverige tillsattes redan hösten 2012 en utredning som arbetar med hur EU-direktiven ska genomföras. I juni 2014 överlämnade utredningen sitt delbetänkande Nya regler om upphandling (SOU 2014:51).

De nya upphandlingsreglerna ska införas i svensk lagstiftning under våren 2016 och kommer bland annat att öka kravet på etiskt, socialt och miljömässigt ansvarstagande vid offentliga upphandlingar. I avvaktan på detta, och innan staden har sett vilka konkreta förändringar som den nya lagstiftningen innebär för vår del, så bör staden avvakta med att exempelvis ansöka om Fairtrade-diplomer.

Staden driver redan i dagsläget aktivt frågan om ökat samhällsansvar vid upphandlingar. Som exempel kan nämnas att Stockholm har påbörjat ett samarbete med Swedwatch¹ om hur man kan genomföra riskanalyser vid köp av varor och tjänster. Staden har även nyligen anordnat en workshop om samhällsansvar tillsammans med Swedwatch.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bilaga

Skrivelse från S, MP och V om Fairtrade-diplomer

¹ Swedwatch är en ideell, partipolitiskt obunden researchorganisation vars syfte är att minska sociala och miljömässiga missförhållanden kopplade till svenskt relaterade företags verksamhet i utvecklingsländer. Swedwatch finansieras av Sida och medlemsorganisationerna.